

Foaia Dicușană

Organul oficial al eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

Abonamente	APARE DUMINECA	Publicații
Parohii cl. I . . . . . 500.000 Lei	MANUSCRISELE SE VOR TRIMITE PE ADRESA CONSILIULUI EPARHIAL, SECȚIA CULTURALĂ	Conc. prot. . . . . 1.000.000 Lei
" cl. II . . . . . 400.000 Lei		" parohii cl. I . . . . . 500.000 Lei
" cl. III și subs. . . . . 300.000 Lei		" " " cl. II și subs. . . . . 400.000 Lei
		Diferite publicații em. □ . . . . . 1000 Lei

Se poate vorbi despre o criză a Bisericii?

Acestei întrebări puse în fruntea articolului de față, răspundem dela început printr'un răspicat **da**. Nu voim însă a atinge cu nimic ceea ce în conștiință și în inima noastră va rămâne de-apururea „infailibila Biserica”. Despre veșnicia și impecabilitatea ei am fost asigurați de către însuși Domnul nostru. Constatăm doar îndepărtarea noastră a celor ce formăm Biserica, tocmai dela ceea ce ar trebui să fim și, pe care acest „trebuie” cuviosul Ioan Scărarul l-a definit atât de bine în cuvintele: „creștin este imitatorul lui Hristos, atât cât este posibil unui om, în vorbe, fapte și gânduri”. (Scara, I, M. G. 88, 633 B.) Cu alte cuvinte există deci o criză de conștiință creștină, care determină după o bună logică și o criză a Bisericii.

În ce constă acest fenomen nu e prea greu de spus: în diviziunea Bisericii celei unice, în imposibilitatea convocării unor sinoade ecumenice, în oscilări și incertitudini dogmatice ori practice, în anihilări ritualistice, în incompatibilități canonice, în apostazii și compromisuri, dar mai ales în decadentă și imoralitate. Cauzele acestor deficiențe sunt nenumărate și aproape de toți cunoscute, iar mijloacele prin care se pot remedia multe și discutabile.

Un lucru însă este sigur: petele ce-au mânjit trupul mistic al Domnului le-am provocat noi oamenii. Iar noi suntem trecători. Mâine când nu vom mai fi iar locul nostru va fi luat de alții mai demni, aceste pete se vor transforma în tot atâtea cicatrice. Și cicatricea știți ce este: semnul unei răni sau unei boale pe care trupul a fost destul de viguros a o vindeca și a nila.

Există azi o teamă și o certitudine ambele la fel de neîntemeiate: nedemnia creștini *se tem* de dispariția Bisericii, fapt care le-ar cam încurca multe socoteli; necreștinii *ășteaptă* încrezători dispariția ei care, li se pare, va naufragia datorită înșăși slăbiciunilor pe cari le manifestă.

Dar dacă după 2000 (două mii) ani de existență Biserica este încă vie și puternică, vă puteți închipui că va muri tocmai acum? O experiență de veacuri, concretizată în legenda pasării Phoenix, ne învață că cineva se poate ridica din groapa în care a căzut mult mai întărit de cum a fost înainte. Criza de azi a Bisericii reactualizează tocmai această minune, sau dramă dacă voțiți. Și ca să nu se pară că debităm unele afirmații lipsite de un oarecare suport real, în afară de exemplul pe care ni l-a dat Biserica suroră a marelui Rusii, fie-ne îngăduit a cita pe scriitorul italian Boccaccio care într'una din nuvelele sale, vorbește despre un creștin care voia să convertească la credința sa pe un prieten evreu. Acesta din urmă era aplicat să primească creștinismul, dar până la hotărârea definitivă dorea să călătorească mai întâi la Roma și să vadă acolo felul de a fi al papei și al cardinalilor, să cunoască viața celor ce erau în capul Bisericii. Creștinul ce inițiasse pe evreu în învățătura creștină, s'a înspăimântat la auzul acestora, socotind că prin aceasta, toate ostenelile lui s'au spulberat în vânt, că de bună seapă evreul nu va primi să se boteze, după ce va vedea toate necuvintele cari se petreceau în Roma. Evreul ajungând la Roma a constatat ipocrizie, corupție, desfaț, lăcomie de bani, cari dominau în

mijlocul clerului roman de pe lângă curtea papală. Și iată că rezultatul acestor cercetări a fost cu totul neașteptat. Intorcându-se evreul și întâlnindu-se iarăși cu prietenul său creștin, acesta l-a întrebat cu oarecare sficiune despre impresiile rămase din Roma. Răspunsul a fost neașteptat și cu înțeles adânc: „Dacă credința creștină — zise el — nestăvilită de toate necuviințele și ticăloșiile câte le-am văzut la Roma, a trecut peste vremuri, s'a întărit și s'a răspândit, înseamnă că aceasta e adevărata credință“. Așa că evreul a primit definitiv creștinismul“ (după Nicolae Berdiaeff, Demnitatea creștinismului și nevrednicia creștinilor, trad. de Ierom. Iraclie, Chișinău, 1930, p. 3).

Să așteptăm deci cu răbdare și cu credință în ajutorul Tatălui. Ceresc trecerea crizei de acum, căci va trece ca și orice altă criză. Dar așteptând, să ne pregătim sufletele, să ne luminăm conștiința și să ne purificăm de sgra tuturor păcatelor. Acum ori niciodată!

Diacon N. Corneanu.

Pentru meditație

Incontestabil trăim vremuri grele. Atât materialicește cât și sufletește omenirea este adânc sdruncinată și răvășită. Unii își pierd capul și își fac seama; alții abandonează calea virtuții creștine și în lupta vieții se dedau la acte ce nici ei înșiși nu se credeau în stare să făptuiască în timpuri normale. Marea vieții omenești se sbuciumă, spumegă, iar apa ei e tare urâtă, mocirloasă, tenebroasă... În mijlocul acestei sbuciumări fără noimă și ideal se ridică și trebuie să se ridice — stânci de granit — oameni de caracter, insule albe de corali în cari strălucesc virtuțile creștine și reflectă lumina împrejurul lor. Aceștia sunt — și trebuie să fie — în marea majoritate preoții. Ei, Lumina de sus o răsfîrăng și o proiectează în lume. Ei, preoții, trebuie să stea ca stâncile în fața valurilor. Ei sunt „lumina lumii“ și „sarea“ pământului. Dar „lumina“ trebuie alimentată încontinuu; „sarea“ trebuie păzită de necurății. Ne-o spune Mântuitorul: „să luminaze lumina voastră înaintea oamenilor“ (Mt. 5, 16), dar „veniți voi înși-vă deosebi“ (Mc. 6, 31; Lc. 9, 10); și „Luați aminte voi“ (F. Ap. 20, 28).

Cu nimic nu se alimentează, nu se mărește, „lumina“ din suflul preotului mai mult decât cu meditația asupra cuvintelor Domnului. Meditația asupra stării tale personale *te păzește* de gânduri, de primejdia ispitelor, de faptele rele. „Cred „că singura trăire'n noi“ (cum zice poetul) preoții, în aceste vremi, o poate forma *meditația* adâncă, sinceră, *regulată*, cât mai des regulată. Pentru aceasta sufletul mă îndeamnă a pune în fața fraților mei întru preoție această meditație despre Sf. Cuminecătura pe care preotul o primește la fiecare Sf. Liturghie.

» **Dacă ne-am judeca pe noi înșine, n'am fi judecați**« (I. Cor. 11, 31.)

Preotul și Sf. Cuminecătura. Doi factori ce stau în strânsă și frecventă relație. Un act omenesc repetat adeseori devine mecanic. Un act sufleteș exercitat adeseori tinde a evolua și încrămeni în obicei; ajunge a fi sterp, lipsit de conținut, rămâne o formă goală. Pentru a preîntâmpina această „useăciune“, această „secetă“ sufletul trebuie să se lupte...

Preotul, sufletul preotului, venind atât de des în contact, împărțându-se în fiecare Duminecă, cu Trupul și Sângele Domnului, trebuie — pentru a nu ajunge într'un raport pasiv, sterp, formal — să lupte cu sine însuși, cu nepăsarea și toropeala de credință ce tinde a-l cuprinde. Sufletul preotului de foarte multe ori trebuie cu necesitate să primească și ploaia binefăcătoare și aducătoare de roade a lacrimilor pocăinții, pentru a se ridica prin ea din păcat, a birui slăbiciunea, a alunga „seceta“...

Și-i mare această cursă a diavolului: uitarea de Dumnezeu, uitarea înfricoșatului raport și contact în care vine preotul în Sf. Liturghie. Pe câți preoți nu-i prinde în ea, câți preoți scapă din această cursă, câți se luptă să scape din (de) ea?

Sf. Apostol. Petru, după întreita lepădare de Domnul și după întreitul cântat al cocoșului, „și-a adus aminte“ de Domnul, de dragostea Lui în care petrecea odinioară; și a văzut căderea sa... Această pregnantă aducere aminte a fost primul său pas spre meditare și reculegere, spre convertire. „Și ieșind afară, a plâns cu amar!“ A părăsit mediul rău, de slugărime și plebe, care l-a făcut slab și fricos și laș;*) pentru ca anaioc Mântuitorului să i se aprindă în suflet, ca o candelă în noapte...

Dacă preotul se apropie cu nepăsare, cu ignorarea divinului, fără „frica lui Dumnezeu, fără credință și fără dragoste“; dacă se apropie mecanic, din obicei, de Sf. Cuminecătura, înseamnă că el l-a uitat pe Dumnezeu, nici icoana, nici credința Mântuitorului nu mai sunt vii în sufletul lui. Aceasta înseamnă părăsirea, lepădarea lui Iisus cel euharistic. Aici este punctul fatal, cumpăna „vieții“ pentru preot. A merge

*) Cf. și „La picioarele Mântuitorului“ de A. Huonder, trad. de Prof. I. Moșoiu, vol. II. p. 91.

înainte cu această nepăsare și necredință, înseamnă a accepta moartea gheenei. „A-ți aduce aminte“ de Domnul și a vedea grozava ta cădere, „a ieși afară“, a te îndepărta de acele influențe ce-ți slăbesc inima de preot și „a plânge cu amar“ ca Sf. Apostol Petru, înseamnă a-ți câștiga o convertire preoțească, înseamnă a-L regăsi pe Domnul, a opta pentru „viețată“.

Deci, să ne aducem aminte: „Dacă ne-am judeca pe noi înșine, n'am fi judecați“.

Viața ta și a familiei, lumea cu grijile, primejdii și plăcerile ei, pe scurt, lupta acestei vieți, te despărț de Mântuitorul, te fac să nu simți fiorul apropierei euharistice în Sf. Liturghie. Adu-ți aminte, preotule, că toate acestea pun la încercare, selecționează pe cei aleși. La Cina Cea de Taină au fost 12, în Ghetsimani 11, la Judecată 2, iar sub Cruce un singur ucenic...

Aceasta a fost cea mai grea realitate din calvarul Mântuitorului. Și astăzi tot ucenicii, preoții, aduc cea mai adâncă rană Domnului, prin nepăsarea lor, prin lepădarea de El. Oare se împlinește cu noi cuvântul Scripturii Sfinte?: „Dela preot și până la mîncinos, toți au lucrat cele mîncinoase“. (Ier. 6, 13).

Sfintele slujbe ale Bisericii pun preotului multe praguri de deșteptare, de „aducere aminte“, de reactivare a conștiinței sale preoțești: La utrenie, cele 12 rugăciuni cer, în esență, „să se risipească negura de pe inimile noastre... și să ne arate pe noi fii ai Luminei“. Stihurile ce premerg în canon rugăciunilor dinaintea Sf. Cuminecături: „Vrînd să mîncînci, omule, trupul Stăpînului cu frică te apropie să nu te arzi că foc este, vrînd sîngele cel dumnezeiesc să-l bei spre împărtășire întîi te împacă cu cei ce te-au scărbit și apoi să îndrăznești a mîncă mîncare de taină“; etc.

Dacă treci cu nepăsarea peste praguri, iată Sf. Evanghelie și-L pune în față, atât de viu, pe însuși Mântuitorul, iată sf. Liturghie îți deschide buzele spre a vesti tu însuși, în primul rând pentru tine, atmosfera de sublimă dragoste și adevărul tainic al Cinei Domnului: „Luînd pâine în sfintele și neprihănitele Sale mâini, mulțumind și binecuvîntînd, sfîntînd și frîngînd, a dat-o sfinților Săi învățînd și apostoli zicînd: „luați mîncăți... trupul Meu, care se frînge pentru voi; și beți... sîngele Meu... care pentru voi se varsă“...

Mîntuitorul înalță-tea ta, preotule, își deschide din nou coasta. „Aici (în coastă) își au tainele originea lor. Când tu (la jertfa sfîntă) te apropii de potir, așa să pășești ca și când ai bea tu însuși din coasta lui Hristos. (Sf. Ioan Hrisostom). Mîinile tale au jertfit, au frînt trup... Tu, vasul slab și nevrednic, ai binecuvîntat și Duhul Sfînt și-a ascultat cuvîntul! Cutremură-te! Cu frică stai și zi: Dumnezeu curățește-mă pe mine păcătosul“, căci „iată viu și mă apropii de Hristos, Împăratul cel nemuritor și Dumnezeu nostru“. Acum buzele tale, preotule, sunt umezite de sînge cald, de sîngele lui Iisus Hristos Domnul... O, taina tainelor!

Intunecă-te iarăși soare, cutremură-te din temelii pămîntu-le, despicați-vă voi, pietrelor, dacă inima de preot nu se cutremură și nu se deschide cu vrednicie la apropierea Stăpînului jertfit în primul rând pentru el, pentru preot!

Pr. D. Meret

Limba liturgică

în

Biserica românească din Banat

III

Spre a ilustra paralelismul acțiunii combinate și sincronizate a celor două puteri, de Stat și bisericești, în Dacia Malvensis, voiu invoca Novella XI, dela 535, a aceluiaș Împărat, intens preocupat de stabilizarea și fortificarea granițelor nordice, printr'o viguroasă și inteligent susținută acțiune de reorganizare bisericească. La *Iustiniana Prima* [azi *Scoplie*], ridicată la câțiva km. depărtare de *Tauresjum*, locul său de naștere, Iustinian I aduce atât prefectura Iliricului de răsărit, cât și pe Arhiepiscopul din *Tessalonike*,¹ care, în calitate de vicar al papei, avea sub jurisdicția sa Dacia mediterranea, Dacia ripensis, Mysia prima, Dardaniá, Praevalitana, Macedonia secunda „et pars secundae Pannoniae“.² Acestei Arhiepiscopii, Iustinian I prin numita sa Novellă, îi mai supune și episcopia din *Aquae*, „cetate a provinciei Daciei ripensis“.³ „Episcopul din *Aquae* — spune Novella — să aibe [spre păstorire] mai sus numita cetate și toate castrele ei și teritoriile și bisericile — *Aquensis* autem episcopus habeat praefatam civitatem et omnia eius castella et territoria et ecclesias“.⁴ Intrucât în Novellă, la început, se vorbește de cetățile *Literata*, *Recidiva* și de *allele multe* „care sunt dincolo de *Dunăre*“⁵ [pentru Procopius, care scrie din Constantinopol], presupunem pe drept cuvînt că acestea sunt *castrele*, *teritoriile* și *bisericile* pe care împăratul restaurator le supune jurisdicției episcopului din *Aquae*.

În lucrarea mea *Episcopia Mehadii din Banatul Severinului* am identificat, ipotetic, localitatea *Aquae* cu *Ad Mediam*, și am conchis la existența episcopiei Mehadii încă din epoca lui Iustinian. Recentele săpături arheologice, întreprinse de arheologii români *Marius Moșu* din Timișoara și *Mihail Macrea* din Cluj, sub direcțiunea savantului prof. bănățean *C. Daicoviciu*, dela Uni-

1. Procopius, De aedificiis, cap. V—VI.

2. Părvan, o. c., pp. 178, 184.

3. Procopius, De aedificiis, ibid; N. Iorga, Istoria Românilor, II, Oamenii pămîntului, București, 1936, p. 224.

4. Procopius, De aedificiis, ibid.

5. Ibidem: Acum fiindcă, cu ajutorul lui Dumnezeu republica noastră s'a mărit într'atîta, încât amândoi a rîpele Dunării sunt împoporate cu cetățile noastre, *Viminacium* cât și *Recidiva* și *Litterata*, care sunt dincolo de *Dunăre*, se află iarăși supuse guvernului nostru...“.

versitatea din Cluj, la ruinele castrului roman *Ad Mediam* dela Mehadia [pron. Media, Megia], au descoperit, lângă zidul castrului, fundamentul unei biserici, datând, cu toată probabilitatea, din epoca lui Iustinian⁶. Alte săpături arheologice, dirijate de profesorul D. Tudor „viennent de découvrir à Celei — Romanați (l'ancienne Sucidava) les restes de la plus ancienne basilique chrétienne connue jusqu'à présent au Nord du Danube. Elle date de l'époque de Justinien — Maurice — Tibère (monnaies)... La basilique chrétienne de Celei est sensiblement antérieure de aux églises médiévales de Turnu-Severin. Sa présence a Sucidava s'explique par l'extension au Nord du Danube de la juridiction de l'archevêque de Justiniana Prima“; concludă arheologul I. Barnea.⁷ Mai veche decât basilica dela Celei ni se pare a fi, după opinia arheologilor și istoricilor germani și maghiari, basilica romană dela Morisena [Cenadul Mare de azi, din jud. Timiș-Torontal]⁸ Săpături sistematice ar scoate la iveală de sigur și alte ruini de biserici din aceeași epocă în cuprinsul Daciei Malvensis de odinioară, bogată în astfel de relicve.⁹ Se pare că și ruinele bisericii din „fortăreața veche“ a cetății Caransebeșului,¹⁰ precum și cele ale vechilor biserici din hotarul orașului Sănnicolău-Mare, lângă „dolma“ dela Mureș, și din comuna Saravale, amândouă nu departe de Morisena, aparțin epocii lui Iustinian. Aceste ruini, ca să pomenim numai câteva din cele multe, împreună cu celelalte dovezi epigrafice, monumentale și numismatice creștine din sec. IV—VI, dela Drubeta¹¹ [Turnu Severin], Ad Mediam și Morisena,¹² deci dela cele două *extremități* ale Daciei Malvensis, confirmă odată mai mult relatarea lui Procopius despre:¹³ *restaurarea dominației romane pe ambele râpe ale Dunării și, deci, despre înglobarea la Imperiu a celei mai mari părți din Banatul nostru,*¹³ care,

până târziu în sec. VX II-lea, figura, la anumiți istorici străini,¹⁴ sub numele arhaic de *Dacia ripensis* sau *riparia*, cum s'a numit Dacia Aureliană de pe malul, „râpa“ dreaptă a Dunării; — și¹² *despre existența unei vieți bisericesti patronată de Patriarhul Romei* prin mijlocirea vicarului său din Iustiniana Prima, sub a cărui jurisdicție Iustinian a sușus pe episcopul din Aquae [Ad Mediam].

Prevederile Noveltei XI dela 535 sunt conșfințite de Novella CXXXI dela 545, în care Iustinian I, definind din nou drepturile arhiepiscopului Iustinianei Prime, scrie: „în același timp Preafericitul Arhiepiscop din Prima Iustiniana, patria noastră, să aibă întotdeauna sub jurisdicțiunea sa pe episcopii din Dacia dela țarm, Praevalitana, Dardania, Moesia superioară și Pannonia. El să hirotonească pe episcopii aceștia, iar pe dânsul să-l hirotonească proprii săi episcopi. [proprio ordinari concilio], și în pfovinciile de sub jurisdicțiunea lui să aibă locul statorit de scaunul apostolic al Romei, precum a hotărit preasfântul papă Vigiliu — et in subiectis sibi provinciis locum obtinere eum sedis apostolicae Romae secundum ea quae definita sunt a sanctissimo papa Vigilio“.¹⁵

Ultimele cuvinte ale Noveltei CXXXI arată în chip indiscutabil că Biserica din prefectura Iliricului răsăritean căreia-i aparțineau și Daciile nord și sud-dunărene, a stat sub jurisdicția bisericească a Scaunului din Roma, fapt care nu mai lasă loc nici unei îndoieli în ceea ce privește prezența limbii liturgice *latine* sau daco-romane în Biserica Dacoromanilor din Dacia în general și în special din cea Malvensis, în epoca împăratului Iustinian I. Iar expresia caracteristică *iterum* din fraza: ... „*Recidiva et Litterata, quae trans Danubium sunt, nostrae iterum ditioni subactae*...“ [Novella XI] — constituie argumentul cel mai concludent privitor la *continuitatea elementului daco-roman și creștin de pe ambele laturi ale Dunării, și la existența „fortificațiilor romane din secolul al IV-lea,*

6. Comunicare verbală, făcută în Caransebeș, la 18 Sept. 1946

7. In Revue historique du Sud-Est européen, nr. cit., p. 382.

8. Juhász Kálmán, A-csanádi fűspökség története, Makó 1930, p. 63, n. 9.

9. Părerea a celorși arheologi români, Moga și Macrea,

10. In grădina casei lui Iosif Weisz, Nr. 37, din Str. Romanilor, ruini cercetate la 4 Iunie 1947.

11. Al. Bărcăcilă, Drubeta, azi T.-Severin, 1932, pp. 26—38; Pompiliu Costescu, Palatul Cultural din Turnu Severin, București, 1933, p. 95 seqq; Pârvan, o. c., p. 290—92.

12. Dr. Gh. Cotoșman, Episcopia Mehadiei, p. 16; Idem, Comuna și bisericile din Giridava — Morisena — Cenad-Timișoara, 1935.

13. Pârvan, o. c., p. 192.

14. Fr. Griselin, Istoria Banatului Timișan, trad. N. Bolocan, București, 1926 pp. 1, 3, 4; Joh. Heinr. Schwicker, Geschichte des Temeser Banats, ed. II, Pest, 1872, p. 10: „Das temeser Banat bildete nur einen Teil des dazischen Reiches und zwar jenen, welchem an der römischen Eroberung riparia oder ripensis hiesz...“

15. Pârvan o. c., pp. 178, 187; cf. Fr. Dr. Milan Șesan, Limba cultică la Români, în La cinci ani de existență [a Institutului de Istorie al Facultății de Teologie din Suceava], Suceava, 1947, pp. 16—17, contestă că ar fi existat vreo legătură între „latinitatea bisericească din Iliria, Dacia traiană și Transdanuvia“ și între „episcopul Romei și cu pretinsa existență la Salonic a unui „vicar“ sau „exarh papal“.

Începând dela Constantin cel Mare, nu numai în dreapta, ci și în stânga Dunării¹⁶. La adăpostul cordonului de cetăți, străjuite de ostașii Împăraților din Constantinopol, Dacoromanii din Dacia Matvensis au putut să-și desvolte organizația lor ierarhic-bisericească, să-și aibe preoții și episcopii lor, și să cânte în bisericile lor în *limba latină*, aceeași în toate bisericile din provinciile și țările supuse jurisdicției Scaunului din Roma Vechi.

(Va urma)

Prot. Dr. Gh. Cotșman

Cântăreala nedreaptă

Gospodarul harnic se trudește să samene și să planteze semințe și pomi fructiferi, cu gândul ca din rodirile bogate să se hrănească el și familia lui. Când Dumnezeu binecuvintează munca gospodarului cu roduri îmbelșugate, țăranul înțelept mai aduce din produsele lui să vîndă câte ceva pe piața dela oraș, ca și orașenii să se îmfrupte din rodirile muncii lui.

Deși anul acesta a fost un an binecuvântat de Dumnezeu cu roade bogate, în doosebi în părțile noastre ale Banatului, totuși chestiunea alimentării orașenilor a rămas o problemă dificilă din cauza ultimilor ani de pârjol prin care a trecut țara noastră. În urma misiunii de protecție o am în oraș, de multe ori asist la scene grele ce se întâmplă pe piața orașului, între producători și consumatori din cauza cererii, ce este mai mare decât oferta.

Am reușit să aplanez ceartă între sătean și orașan spunându-i producătorului la o întâmplare, citatul din B. l. i. e.: „Acum iată aduc cele dintâi roade, din rodirile pământului, pe care mi le-ai dat Tu, Doamne, să le pui înaintea Domnului Dumnezeului tău“ (Deuter, 26,10).

Urmarea a fost că acest creștin, după împăcare, așa cum mi-a făgăduit a dăruit, din „pârgha dăruitului“, făină pentru prescure, la biserică din satul lui.

Dar, am avut tristul prilej să văd scene ce mi-a îndurerat sufletul.

Lipsa de teama de păcat îi face pe mulți producători să nu aibe milă de aproapele lor — consumatorii — pe care cu inimă de piatră vreau să-i exploateze.

Pe lângă prețurile exagerate, mulți producători, folosindu-se de învâlmășeală, caută să-și vîndă produsele lor cu „cântăreala nedreaptă“.

Și în Test. Vechi iudeii se ocupau cu comerțul și parveneau de multe ori să câștige averi mari. De aceea Moise în Deuter. cap. 25,13—16 sfătuște poporul: „Să n'ai în sacul tău două feluri de greutate; una mare și alta mică..., ci să ai o greutate adevărată și dreaptă, să ai o efa adevărată și dreaptă, pentruca să ai zile multe în țara pe care ți-o dă Domnul Dumnezeul tău. Căci oricine face aceste lucruri, ori-

cine săvârșește o nedreptate, este o urâciune înaintea Domnului“.

Iar Sf. Ap. Pavel îndeamnă: „Nimeni să nu nedreptățească în treburi și să nu ia mai mult dela fratele său, căci Domnul pedepsește..“ (I. Tesaloniceni cap. 4, 6).

Așa cum ne asigură sf. Ap. Pavel, cine nedreptățește în treburi pe aproapele său, va lua pedeapsa ori mai de vreme, ori mai târziu. Astă primăvară am întâlnit un țăran din jurul orașului, dela care cumpărasem anul trecut cereale, pe care mi le vînduse cu o măsură de 10 litri, neverificată. Capacitatea măsurii era mai mică, cu ½ Kg. A fost descoperit și de oameni și de Dumnezeu. Mărturisindu-mi nedreptatea, a recunoscut că măsura nedreaptă i-a adus multe necerociri în familie și în gospodărie.

Ne-am depărtat mult de dragostea credincioșilor din veacurile primare ale creștinismului, descrisă în Faptele ap. cap. 4,32.

Lacomii și hrăpăreții, nu vor intra în împărăția cerurilor. (I. Cor. 6, 10, pentruca judecata și pedeapsa lui Dumnezeu va fi fără milă, față de cei ce n'au avut milă, în cântăreala nedreaptă.

Prot. T. Roșca

Indiferentism religios și pastorație

Setea, sub raport spiritual a poporului nostru, este mai vădită ca oricând. Se afirmă tare și se dă alarma că boala indiferentismului religioasă ar fi așa de puternică aciuată și generalizată, ca să procure grave temeri. Pastorația aplicată după toate preceptele pionilor Bisericii în cele 19 veacuri de eră creștină, pare neputincioasă, e ceva uzat, e un medicament ce nu alină, nici să vindecă durerea ce devine din ce în ce mai cronică. Răsbobăiele, invențiile tehnice, mașinăriile, descoperirile în toate domeniile au smuls pe om din viața sa liniștită, din cul său spiritual, l-au înstrăinat și l-au pus într-o răscruce neînțeleasă. În aparență s'ar crede că e nepăsător de existența și îndatoririle ce le are față de sufletul său. Toate acestea sunt constatări superficiale, înregistrate în urma expertizei facute de profani — „năimiți“ — în materie pastorală și spirituală. Sunt unele constatări făcute din afară de zidul cetății spirituale, înăuntrul cărui sunt depozitate cele mai alese comori ale poporului nostru, comori ce au fost păstrate nealterate, chiar cu riscul sacrificării totale. Dacă s'răbatem acel zid, ne vom convinge despre aceasta. Indiferentismul religios este — acolo unde este — cea mai apropiată rudenie a ateismului. Ori, a atribui — prin generalizare — poporului nostru, acest timbru, este mai mult decât riscant.

În afară de cazuri izolate, și acolo trebuie stabilit diagnosticul cu multă prudență, unde și-au vîrît coada cei interesați pentru anarhizarea și înstrăinarea de norme de conduită moștenite din moși-strămoși prin propaganda sectară, apoi importul, destul de vechiu în această regiune, de moravuri neo-malhusianiste care încet, încet dispăre spre bucuria Bisericii și a Neamului — poporul

¹⁶ Părvan, o. c., pp. 178, 184, 188.

nostru, este fortificat și tenace legat de credința în Dumnezeu.

Dacă biserica este cercetată regulat de mai puțini credincioși, ca înainte de războiu, o știe orice păstor sufleteș, se justifică de însăși vremurile grele, sub raport economic, prin care trecem. În toate vremurile, credincioșii cei mai legați de biserică au fost cei mai săraci. Aceștia, bucuria și mângâierea sufletească, în Duminică și sărbători, o găseau în sf. lăcașe. Azi, tocmai aceștia lipsesc dela biserică. De ce? E ușor de ghicit. Hainele încălțăminte și alte lucruri multe... e totă piedeca. Nu luxul, doar Biserica întotdeauna a combătut luxul, ci lipsa aproape totală a îmbrăcăminte e cauza. Acest fapt nu denotă nici decum indiferentism religios. Ei participă cu tot sufletul la toate manifestările religioase, sunt abșenți doar fizic. Cu ocazia procesiunilor religioase, ingenunchiați în fața porții locuinței se prostern și durerea, că nu pot face parte din convoiu, este trădată de lacrimile unei dureri lăuntrice.

În noaptea Invierii, datorită candelii alimentate cu untdelemnul credinței pure, și acești credincioși, neputându-se împotrivi impulsului lăuntric, mânați să privească dumnezeiasca minune, cu haine împrumutate și nepotrivite taliei, fac ca biserica să fie neîncăpătoare și cu emoțiile bucuriei ce nu se pot tălculi în limba omenească, emoții tradate de mâna tremurândă, întinsă cu grijă spre sacerdot spre a primi Pașca sfințită. Și acest fapt desminte imputarea adusă pe nedrept că poporul ar fi căzut în mreaja indiferentismului religios. Ori de câte ori se trag clopotele bisericii, credincioșii, în marea lor majoritate, își descoperă sâos capetele, ingenunche și se închină cu smerențe, ridicându-se astfel din grijile efemere, trăește clipele dorite de suflet, se înalță, se purifică, se ușurează de povara grea atât fizică cât și spirituală.

Dacă totuși există indiferenți față de cele sfiate, se dăorește lipsei de asistență pastorală, de purtarea de grijă paternă, de dragostea de a-și vedea în jurul său numai fii veșnic-alimentați cu hrana duhovnicească.

Câtă vreme există părinți iubitori de fii, conștienți de menirea lor, cari împart fără părtinire hrana duhovnicească atât celor ce asistă la sfințele slujbe cât și celor ce din motive mai mult sau mai puțin întemeiate, li-se duce hrana, prin vizitațiile pastorale, nu se poate concepe teama că indiferentismul religios ar deveni cangrenă contagioasă.

Pr. I. Vădeanu

Oastea Domnului

ÎN COMUNA GLIMBOCA SEVERIN, la 27 Iulie a. c. s'a ținut o reușită adunare a Oastei Domnului la care au luat parte peste 600 creștini din următoarele comune: Obreja, Var, Rueni, Tincova, Ohaba-Bistra, Ferdinand, Mel, Crâjma, Mărul, Cioșca, Valea-mare, Rusca-montană, Marga, Caransebeș, etc.

La sf. Liturghie a predicat Pr. Pavel Luca din localitate, biserica fiind arhiplină.

După sf. Liturghie s'a servit masa din abundență, la 543 de creștini. Tot cu această ocazie, s'a aranjat și un „Ospăț“ întru pomenirea morților, la care au luat parte 38 de năpăstuiți ai sortii: orbi, șchiopi și bătrâni neputincioși.

Serbarea de după masă, care a constat din cântări, cuvântări, declamări, a avut loc cu concursul neprecupețit al Pr. P. Luca fiind ajutat de frații ostași: N. Aghiceri, A. Lazăr, Gh. B. Strian și alți frați și surori cari au depus multă osteneală pt. aranjarea serbării.

La sfârșit s'au împărțit ajutoare celor sărmani în sumă de 1,200.000 Lei.

Tr. Avram Mățiu, (Bâb) a donat pentru fondul Oastei 2,000.000 Lei, după ce nu cu mult înainte a donat pt. sf. Biserică alte 2,000.000 Lei.

ÎN COMUNA JENA-SEVERIN va avea loc o mare adunare a Oastei Domnului în ziua de **Duminică, 17 August 1947.**

La 31 August a. c. se ține o mare adunare a Oastei Domnului și în **Sărăzani.**

INFORMAȚII

La Timișoara, în 26 Iulie a. c. au avut loc mari serbări, aniversându-se 2 ani dela înființarea Facultății de Medicină a Banatului, în prezență Dlui prim-ministru Dr. P. Groza.

Prea Sf. Sa Păr. nostru Episcop Veniamin a luat parte la aceste serbări.

La „Sf. Ilie“ (20 Iulie) a. c. a avut loc un reușit pelerinaj la schitul de pe Muntele Mic.

S'a săvârșit sf. Liturghie în sobor și a predicat Păr. ierom. E. Garștea dela Piatra Serisă.

Răspunsurile liturgice le-a dat corul bărbătesc din Borlova, condus cu pricepere de către Dl. dir. școlar Boșcai.

Pentru fondul Catedralei episcopale Dl. Dr. Alexandru Birescu medic în Logoj, a donat frumoasa sumă de Lei 5,000.000 (cinci milioane).

Asemenea jertfe încurajându-ne să perseverăm în acțiunea noastră, rugăm pe bunul Dumnezeu să răsplătească donatorului din darurile Sale cele bogate și să îndemne și pe alți buni creștini din eparhia noastră să ne de-a exemplu mai mult decât grătoarea faptă a distinsului medic lugojan și bunului bisericăn Dr. Al. Birescu.

La liceul „Traian Doda“ din Caransebeș, încrierile se fac între 20—31 August. Examenele de corigență dela 1—3 Septembrie; examenele de adm. cl. V. dela 5—6 Septembrie iar cursurile încep în ziua de 8 Septembrie a. c.

Ofer bună recompensă celui ce mă va înștiința unde pot găsi vreunul din următorii cai furați de la domiciliul meu la 30 Martie a. c. și trecuți în Banat prin punctul Mehadia:

1. Un cal roșu-închis, 4 ani, coama tunsă, stea mică în frunte, armăsar.

2. Una iapă roșie-deschisă 4 ani, coama galbenă tunsă.

3. Un cal roșu mic — de Maramureș — bine legat, coada și coama mică.

Caii probabil au fost plasați, cu bilete false între 1—15 Aprilie.

Dau 20 000 000 lei de fiecare cal găsit cum și discreție asupra informatorului.

Const. Dobrescu
Câlcești Jud. Gorj

PARTEA OFICIALĂ

CONCURSE

Nr. 3246 B. 1947.

Pentru primirea studenților la Academia noastră teologică din Caransebeș, pe anul școlar 1947/48, se cer următoarele condițiuni:

Cererile de primire se înaintează Consiliului eparhial, prin Oficiile protopopesci până la 10 Septembrie a. c.

La cereri se anexează următoarele documente:

1. Extras de botez,
2. Extras de naștere dela Of. stării civile,
3. Diploma de bacalaureat sau de absolvire a seminarului teologic,

4. Certificat de moralitate dela Oficiul parohial, vizat și de Of. protopopesc,

5. Certificat medical despre starea sănătății dela medicul de circumscripție,

6. Declarația părinților sau a tutorei că vor suporta toate cheltuielile reclamate de întreținerea petentului în Internatul diecezan.

7. Studenții an. I. vor prezenta la înscriere o declarație scrisă și de părinți sau tutore la Oficiul parohial, că după terminarea studiilor teologice vor servi în eparhia noastră cel puțin 5 ani, iar în caz contrar vor restitui toate beneficiile avute.

8. Studenții din altă eparhie vor prezenta cartea canonică dela chiriarhul respectiv.

Toți studenții ai căror părinți nu locuiesc în Caransebeș, sunt obligați să locuiască în Internatul diecezan. Sunt obligați apot, ca până la 31 Octombrie 1947 să-și procure uniforma sau cel puțin vesta preotească.

Toți studenții se vor bucura de asistență medicală gratuită și medicamente. Cei care dovedesc purtare morală bună și progres la studii, vor beneficia și de bursă.

Studenții care vor fi primiți în an. I, se vor prezenta în ziua de 28 Septembrie a. c. la ora 9 a. m. la Rectorat, pentru examenul medical și de aptitudini muzicale. Acei care nu se vor prezenta la înscriere se vor considera retrași din Academie.

Taxa de întreținere în Internat este:

1. Fiecare student va aduce, în două rate și anume la înscriere și după vacanța de Crăciun, (1/2—1/2), următoarele alimente:

a) făină de grâu 120 kgr. — b) porumb 100 kgr. — c) cartofi 150 kgr. — d) fasole 16 kgr. — e) untură 10 kgr. — f) brânză 10 kgr. — g) ouă 50 buc. — h) ceapă 10 kgr. — i) untdelemn 3 kgr. — j) varză 30 kgr. — m) prune uscate 5 kgr. — l) Chimion 1/2 kgr. — m) ștergar de cânepă pt. bucătărie 1 buc.

În afară de aceste alimente, fiecare va mai plăti lunar anticipat câte 1,000.000 (un milion) lei, pentru internat, și câte un milion anual — la înscriere — drept didactru, baie, medic, bibliotecă etc.

Consiliul eparhial își rezervă dreptul de a majora sau reduce aceste sume, după împrejurări.

P. Cuc, Păr. Protopopi și P. Cuc. Parohi și profesori de religie sunt invitați să comunice cele de mai sus tinerilor absolvenți de liceu sau seminar, arătându-le sublimitatea chemării preoților și îndemnându-i să se decidă acestei chemări.

Caransebeș, din ședința Consiliului eparhial ținută la 24 Iulie 1947.

Episcop:
† **VENIAMIN**

Consilier referent:
Prot. Dr. M. Bănescu

În baza ordinului Venerabilului Consiliu eparhial Nr. 2194 B. 1947 din 2 Maiu 1947 se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Foaia Diecezană pentru ocuparea postului de preot la parohia de cl. II din comuna **Borlova** protopresbiteratul Caransebeș, devenită vacantă prin transferarea preotului Stanca Simion.

I. Beneficii:

1. Sesiunea parohială în extensiune de 34 jughere, 613 stâneni patrați.

2. Răscumpărarea stolei uzitate pentru botezuri, cununii și înmormântări se stabilește anual de către adunarea generală la propunerea Consiliului parohial cu ocazia întocmirii bugetului anual parohial, suma stabilită reparându-se pe suflete.

3. Pentru celelalte servicii religioase stola uzitată.

4. Nefiind casă parohială preotul ales se va îngriji singur de locuință.

II. Îndatoriri:

Preotul ales este obligat a-și împlini toate datorințele preoțești și pastorale — a predica regulat în biserică în fiecare duminică și sărbătoare; a catehiza la școala primară fără nici o altă remunerație.

Toate impozitele după beneficiile de mai sus cad în sarcina preotului ales.

Cei ce doresc să ocupe acest post întrucât vor avea calificarea cerută pentru parohii de cl. II precum și binecuvântarea P. Sf. Sale Episcopului diecezan — să-și înainteze cererile adresate Consiliului parohial ort. rom. din Borlova prin Prea On. Oficiu Protopresbiterat al Caransebeșului.

Reflectanții se vor prezenta pe lângă prealabila încunoștințare a Prea On. Protopresbiter, trecând într-o Duminică sau sărbătoare, în sf. Biserică spre a-și arăta dexteritățile în cântare, tipic și oratorie, însă nicidecum în ziua alegerii.

Președinte:

Prot. Ic. Sțfor D. Iavorschi
administratör parohial

Secretar:

N. Boșcal
dir. școlar

Nr. 203/1947

În conțelegere cu oficiul protopopesc

Caransebeș, 18 Iulie 1947.

Isaia Suru
protopop.

În baza deciziei Ven. Cons. eparhial Nr. 1586 B din a. 1947, se publică concurs cu termen de 30 zile, dela prima publicare în „Foia Diecezană”, pentru ocuparea postului de paroh, în parohia II-a de clasa I-a, din parohia Ciclova-Română, tractul Oravița, rămasă vacantă prin moartea preotului Petru Lungu

a) BENEFICII:

1. Sesiunea parohială, în extensiune de 45 jug. pământ arabil și fâneațe și anume: 9 jug. în Tramic, 12 jug. în Dealul Viilor, 12 jug. în Vraniuțel Sec, 12 jug. în Überland.

2. Intravilanul de sub Nr. 1.

3. Birul parohial

4. Venitele stolare uzitate.

b) INDATORIRI:

Preotul ales este obligat a-și îndeplini toate datorițele preoțești și pastorale, a predica regulat în fiecare duminică și sărbătoare și a catehiza la școala primară, fără nici o altă remunerație.

Toate impozitele către Stat și comună, cad în sarcina noului preot ales.

Preotul ales este îndatorat a se îngriji de repararea casei parohiale, fostă școală confesională.

Cei ce doresc a ocupa acest post, întrucât vor avea calificația pentru parohii de clasa I-a, precum și binecuvântarea arhierescă, să-și înainteze cererile, adresate consiliului parohial din com. Ciclova-Română, prin Prea On. Of. Protopresbiterial al tractului Oravița și să se prezinte în vreo duminică sau sărbătoare în sfânta biserică, cu prealabila încuviințare a protopopului, spre a-și arăta dexteritatea în oratorie, tipic și cântare, însă nicidecum în ziua alegerii.

Ciclova-Română, din ședința consiliului parohial, ținută la 27 Aprilie 1947.

Președinte,

Ioan Stoia

paroh

Nr. 147/1947. Protopopiatul Oraviței

în conțelegere cu Of. Protopopesc

Virgil Musta

protopop

Notar,

Vasile Arjoca

În baza deciziei ven.-lui Consiliu Eparhial Nr. 2377 B. din 12 Iunie 1947, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Foia Diecezană pentru postul de paroh la parohia de cl. II-a din comuna **Valeapai**, protopopiatul Bocșa Montană, devenită vacantă în urma trecerii la pensie a preotului Emilian Stoian.

I. BENEFICII:

1. Sesiunea parohială în extindere de 96 jug. cad.

2. Un intravilan de 700 stj. p. în interiorul comunei.

3. Locuință în natură: locuința din fosta școală confesională

4. Venitele stolare uzitate.

II. INDATORIRI:

Preotul ales este obligat a-și îndeplini toate datorițele preoțești și pastorale, a predica regulat în

fiecare Duminică și sărbătoare și a catehiza la școala primară fără nicio remunerație.

Toate impozitele cad în sarcina preotului ales.

Cei ce doresc să ocupe acest post, întrucât vor avea calificația cerută pentru parohiile de cl. II-a precum și binecuvântarea P. S. S. Episcopului diecezan, să-și înainteze cererile — adresate Consiliului parohial ort. rom. din Valeapai — P. On. protopopesc din Bocșa-Montană.

Reflectanții se vor prezenta pe lângă prealabila încuviințare a P. On. Protopop tractual în vreo Duminică sau sărbătoare în sf. biserică pentru a-și arăta dexteritatea în cântare, tipic și oratorie, însă nicidecum în ziua alegerii.

Valeapai, din ședința extraordinară a Consiliului parohial, ținută la 3 Iulie 1947.

Președinte,

Preot Cornel Țințariu

Secretar,

Ioan Franț

ad. Nr. 92-1947 prot.

În înțelegere cu subsemnatul:

Dr. N. Iorgovan

protopop

Nr. 3252 B/1947

Acest concurs se aprobă și se publică cu aceea că — în baza aliniatului ultim al §-lui 29 din Regulamentul pentru parohii și în baza deciziei consistorial data 3 Martie 1914 și respectiv 14 Aprilie 1914 Nr. 3058 B/1914, ridicat și la valoare de concluz sinodal, cu concluzul Nr. protoc. 33,1914 precum și avându-se în vedere decizul P. Ven. Consistoriului mitropolitan Nr. 358/1928 din 13 Noembrie 1929 — enunță obligamentul credincioșilor de a presta și birul parohial, care este o parte integrantă și legală a datațiunii preoțești.

Caransebeș, din ședința Consiliului eparhial ținută la 24 Iulie 1947.

Episcop:

† **VENIAMIN**

Consilier referent

Prot. Dr. M. Bănescu

CONVOACARE

Doamnele și domnii membri ai ARLUS-ului Filiala Caransebeș, sunt rugați a lua parte la

ADUNAREA GENERALĂ

ce se va ține în ziua de **Joi 14 August a. c. orele 17**, în sala profesorală a Școlii Normale de băieți din loc.

În caz că nu se vor întruni jumătate plus unul din membrii asociației ARLUS, adunarea se va ține în ziua de **Joi 21 August a. c.** la aceeași oră și în același loc.

La ordinea de zi:

Raportul de activitate,

Alegerea noului comitet de conducere,

Eventuale.

Caransebeș, 4 August 1947.

Secretar General,

Prof. Emil Rădescu